

Kiertotalouden ja maa-aineksen kierrätyksen terveysvaikutukset

24.11.2016

IHMINEN YMPÄRISTÖSSÄ 2/3: MAAPERÄ

Maanantaina 21.11.2016 klo 8.30 - 14.00

Kuntatalo, Toinen linja 14, Helsinki

Mikko Paunio, Lääkintöneuvos

**sosiaali- ja terveysministeriö, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto,
ympäristöterveyden ryhmä**

EU:n jätepuitedirektiivi

§ Preamble 1:

§ ”.... Siinä vahvistetaan myös tärkeitä periaatteita, kuten velvoite käsitellä **jätteet siten, ettei sillä ole kielteisiä vaikutuksia ympäristöön ja ihmisten terveyteen,....**”

§ Artikla 1:

§ ”Tässä direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joilla **suojellaan ympäristöä ja ihmisten terveyttä** ehkäisemällä tai vähentämällä jätteen syntymisen ja jätehuollon aiheuttamia haittavaikutuksia sekä vähentämällä materiaalien käytöstä aiheutuvia kokonaisvaikutuksia ja parantamalla tällaisen käytön tehokkuutta.”

Jätelaki 2011

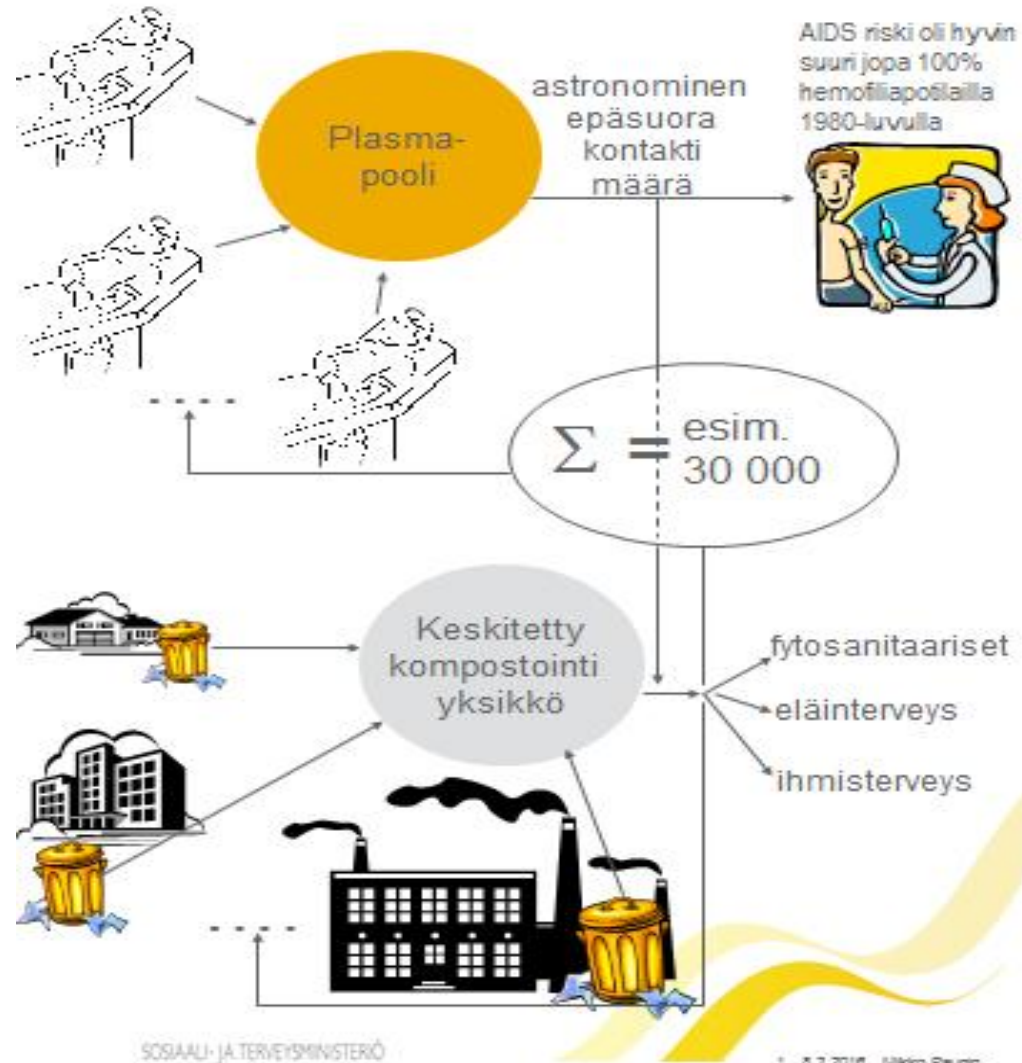
§ 1 §

§ ” Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle sekä vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, edistää luonnonvarojen kestävästä käyttöä, varmistaa toimiva jätehuolto ja ehkäistä roskaantumista.”

Kiertotalous ja terveys

- Saaste maaperässä ei automaattisesti hyppää ihmiseen
- Saastuneen maaperän aiheuttamista terveyshaitoista tiedetään todellisuudessa hyvin vähän
- Maaperä- (PIMA)/samoin kuin jätelainsäädäntö perustuu riskin tunnistamiseen ei riskin arvioimiseen
- Periaatteessa terveysvaara pahassakin saastumistilanteessa kyseenalainen, jos:
 - § jos ei pölyämisen kautta relevanttia altistumisreittiä
 - § pohjaveden kautta mahdollisuutta talousveden saastumiseen
 - § viljelykasvien kautta elintarvikevälikkeistä altistumisreittiä
- Ellei sitten valita väärää politiikkaa kiertotalouden edistämiseksi!

Puhtaat kierrot ongelmallisia

YM:n biojätestrategiatyöryhmä 2002-2003

- YM runnoi mekaanisbiologisen kaatopaikkalajitteluun pohjautuvan strategian läpi 2003 Suomen jätehuollon runkostrategiaksi
- STM jätti mietinnöstä pitkän eriävän mielipiteen
 - § <https://core.ac.uk/download/files/555/19524865.pdf>
- STM, Jätelaitosyhdistys ja Energiateollisuus hiljaisuudessa selätti YM:n (+ ympäristönsuojelijat ja kuljetusyrittäjät) => polttolaitosten rakentaminen vauhtiin
 - § Kamppailusta tehty diskurssianalyysiin pohjaava pro gradu työ Tampereen yliopistossa
 - <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/85133/gradu07156.pdf?sequence=1>
 - § HSY:n valmiit suunnitelmat suuresta MB-laitoksesta haudattiin hiljaisesti
 - § Saksassa MB-laitosten rejektejä ja lopputuotteita poltetaan tänään teollisessa mitassa arinakattiloissa

YM:n MB-linjauus olisi voinut olla kohtalokas

- Suomea olisi voinut odottaa Napolin kohtalo
- Napolin katastrofi johtui ex-presidentti Napolitanon edistettyä polton vastaisessa ilmapiirissä mekaanisbiologista kaatopaikkalajittelua Campaniassa; strategialla sisäsyntyiset ongelmansa - katastrofin syy ei ollut mafian, vaikka julkinen sana mieluusti niin väittää
- Kaatopaikoilla lajitellusta polttofraktiosta valmistettuja RDF-ekopalloja ei kyetty polttamaan rinnakkaispoltoissa niiden likaisuuden vuoksi => lopulta ne eivät mahtuneet enää mihinkään => systeeminen ähky => roskien vienti syntypaikoilta loppui => ihmiset ryhtyivät hädissään polttamaan jätteitä syntypaikoilla (lisäksi ekopallovarastot syttyivät spontaanisti palaamaan) => valtavat dioksiinipäästöt elintarvikeketjun saastuminen dioksiinilla => Campanian alueella tuotetut meijerituotteet käyttö- ja vientikieltoon => jätteitä polttoon ympäri Eurooppaa (myös Ruotsiin asti)
- Campanian systeemisestä ähkystä johtuneet dioksiinin ympäristöpäästöt kilogrammojen luokkaa, kun Ruotsin 34 polttolaitoksesta dioksiinia pääsee ympäristöön 3-5 g/v
- Suomen spontaaneissa suhteellisen yleisissä hankalasti sammutettavissa syvissä kaatopaikkapaloissa syntyy jopa 25000 x suurempia dioksiinipäästöjä kuin Vantaan uudesta jätevoimalasta; myös huonomenekkiset REF-jäte”kierrätys”polttoaineet syttyvät itsestään varastoissa

Trash Fires Blaze Across Naples

May 19, 2008 11:53 AM CDT

Vastuulliset voimat pelastivat Suomen kaaokselta

- Vantaan, Riihimäen, Oulun, Tampereen, Kotkan ja Vaasan polttolaitokset pelastivat Suomen kaaokselta, joka olisi syntynyt orgaanisen jätteen kaatopaikkakiellon astuttua voimaan 1.1.2016
- Ympäristöyritysten liitto (=kuljetusyrietykset) ja ympäristönsuojelijat valittivat kaikista polttolaitoshankkeista loppuun asti mm. dioksiiniargumentilla
- Yhä edelleen Suomessa on liian vähän ja osin vääränlaista kapasiteettia (taistelu sieluista jatkuu)
 - § Itä- ja Keski-Suomi sekä Koillismaa; n. 1 miljoonan ihmisen alue (mm. terveydenhuollon ja ehkä myös kaupan (?) huonolaatuinen sekajäte ei kelpaa laitokselle)
 - § Varsinais-Suomi vie jätettä Ruotsiin poltettavaksi (em. toimijat estäneet uuden polttolaitoksen rakentamisen toistaiseksi)

”Jätteiden käsittely vaikeutumassa koko maassa”

Jätteiden kierrätys on yleistynyt odotettua hitaammin. Noin 15 000 jättepaalin vuori odottaa polttoa Oulun Ruskon käsittelykeskuksessa. Kotimaa 22.10.2015 Tapio Mainio Helsingin Sanomat

Vasen käsi ei tiedä mitä oikea tekee

- Komissaari Jyrki Katainen on useaan otteeseen esittänyt julkisuudessa, että EU:n komission aloite kiertotaloudesta pelastaa EU:n talouden
- Vaaran tunnistamiseen perustuvat EU:n lainsäädännölliset toimet kuten hiljattain toimeenpantu POP-asetuksen kiristys, komission jätedirektiivin III liitteen H14 ehdotus tai EU:n raskas kemikaalilainsäädäntö REACH =>
- EHKÄISEVÄT TEHOKKAASTI KIERRÄTYSTÄ

Lisää ”unettavia” lukuhetkiä

- <http://www.ymparistojaaterveys.fi/lehdet/ytlehti/artikkelit/>